

Prohlášení
Charty 24

Dne 01. 05. 2004 vstoupila Česká republika společně s dalšími devíti zeměmi do Evropské unie. Evropská unie vznikla na ideálech mezinárodní spolupráce a volného pohybu osob, pracovních sil, kapitálu, zboží i služeb. Smyslem jejího zrodu bylo přinášet všem občanům vyšší míru prosperity a osobní i politické svobody.

I kdybychom k ní cítili nevoli, je dnes pro Českou republiku závazná Listina základních práv Evropské unie. Naši občané mají právo a náš stát povinnost se jimi řídit.

Svobody a práva, na jejichž ideálech Evropské unie vznikla, jsou důležitými civilizačními hodnotami, k nimž v dějinách směřovalo úsilí mnoha pokrokových lidí. Vstup České republiky do Evropské unie měl tyto civilizační hodnoty stvrdit.

Dvacetileté výročí vstupu naší země do EU nám ale s novou naléhavostí připomíná, kolik základních občanských práv platí v naší zemi už opět - bohužel - jen na papíře.

Zcela iluzorní je např. právo na svobodu projevu a informací, zaručované článkem 11 hlavy II.

Desítkám tisíc našich občanů je znemožňováno získávat objektivní, nezkrácené a úplné informace, stejně tak jako vyjadřovat se veřejně na sociálních sítích či v médiích jen proto, že zastávají názory odlišné od názorů oficiálních. Jsou přitom často objekty nejrozmanitější diskriminace a šikanování ze strany úřadů i společenských organizací; zbaveni jakékoli možnosti bránit se.

Staticům dalších občanů hrozí, že projeví-li své názory na aktuální společenskovední témata, ztratí pracovní a jiné možnosti, a to nejen ve veřejném sektoru, ale i u soukromých korporací.

Článku 16 hlavy II., zaručujícímu právo na svobodu podnikání, odporuje chování bank i pojišťoven, které pod taktovkou Evropské centrální banky a ideologie ESG odmítají poskytovat finanční služby společnostem angažujícím se v obranném či těžebním průmyslu, nebo firmám, které jsou v danou chvíli z nejrůznějších důvodů oceňovány jako nežádoucí. Kritéria této ESG selekce jsou stanovována netransparentně s absencí demokraticky získaného mandátu.

V rozporu s článkem 21 hlavy III., zakazujícím jakoukoli diskriminaci založenou zejména na pohlaví, rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu, politických nebo jakýchkoli jiných názorech nebo příslušnosti k národnostní menšině, je obsazování pracovních míst na základě kvót odvolávajících se na příslušnost k daným skupinám.

V rozporu s článkem 8 hlavy II. zaručujícím právo na ochranu osobních údajů, dále s článkem 16 hlavy II. zajišťujícím občanům Unie právo na svobodné podnikání a také v rozporu s článkem 45 hlavy V. zajišťujícím všem občanům Evropské unie právo volně se pohybovat a pobývat na území členských států, bylo jednání většiny členských států během období pandemie. Jednání naší vlády minulě i současné během pandemie bylo nejen v rozporu s původními hodnotami EU, ale i v rozporu s naší vlastní Ústavou. Nepojmenovat zločin znamená legalizovat jeho opakování!

Svoboda pohybu kapitálu, zboží i služeb je jen zdánlivá, jak ukazuje například nedostatek léků v Evropské unii.

Uplatnění práva vyhledávat, přijímat, rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem (článek 11 hlavy II.) je stíháno nejen mimosoudně, ale i soudně, často pod rouškou údajného šíření dezinformací.

Svoboda veřejného projevu je potlačena centrálním řízením veřejnoprávních sdělovacích prostředků i publikačních a kulturních zařízení. Žádný politický, filozofický i vědecký názor nebo umělecký projev jen trochu se vymykající úzkému rámci oficiální ideologie či estetiky nemůže být zveřejněn ve veřejnoprávních médiích či na sociálních sítích; je znemožněna veřejná kritika krizových společenských jevů; je vyloučena možnost veřejné obrany proti nepravdivým a urážlivým nařčením oficiální propagandy (zákonná ochrana lidské důstojnosti, jednoznačně zaručovaná článkem 1 hlavy I., v praxi neexistuje - viz např. označování lidí vyjadřujících nedůvěřivost vůči deklarovaným účinkům vakcín za dezinformátory, nebo označování lidí odmítajících tvrzení o původu energetické krize ve válce na Ukrajině za putinovce a dezoláty); lživá obvinění nelze vyvrátit. V předních společenských tématech často spojených s enormními veřejnými výdaji ze státních rozpočtů členských zemí EU je vyloučena otevřená diskuse.

Mnoho vědeckých a akademických pracovníků i jiných občanů je diskriminováno jen proto, že legálně zveřejňují či otevřeně vyslovují názory, které současná politická moc odsuzuje.

Svobodné hlasování, základní princip demokracie, je systematicky omezováno mocenskou svévolí; oklešťování hlasovacích práv jednotlivých zemí v rámci Unie je praktikováno opíráním příjmů ze strukturálních fondů Unie. Nad zeměmi s odlišným politickým nebo společenskovedním postojem trvale visí hrozba odepření nebo ztráty hlasovacích práv.

Prohlášení
Charty 77

Dne 13. 10. 1976 byly ve Sbírce zákonů ČSSR (č. 120) zveřejněny "Mezinárodní pakt o občanských a politických právech" a "Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech", které byly jménem naší republiky podepsány v roce 1968, stvrzeny v Helsinkách roku 1975 a vstoupily u nás v platnost dnem 23. 3. 1976. Od té doby mají naši občané právo a náš stát povinnost se jimi řídit.

Svobody a práva, jež tyto pakty zaručují, jsou důležitými civilizačními hodnotami, k nimž v dějinách směřovalo úsilí mnoha pokrokových lidí, a jejichž uzákonění může významně pomoci humánnímu rozvoji naší společnosti. Vitáme proto, že ČSSR k těmto paktům přistoupila.

Jejich zveřejnění nám ale s novou naléhavostí připomíná, kolik základních občanských práv platí v naší zemi zatím - bohužel - jen na papíře.

Zcela iluzorní je např. právo na svobodu projevu, zaručované článkem 19 prvního paktu.

Desítkám tisíc našich občanů je znemožněno pracovat v jejich oboru jen proto, že zastávají názory odlišné od názorů oficiálních. Jsou přitom často objektem nejrozmanitější diskriminace a šikanování ze strany úřadů i společenských organizací; zbaveni jakékoli možnosti bránit se, stávají se prakticky obětmi apartheidu.

Staticům dalších občanů je odírána "svoboda od strachu" (preambule prvního aktu), protože jsou nuceni žít v trvalém nebezpečí, že projeví-li své názory, ztratí pracovní a jiné možnosti.

V rozporu s článkem 13 druhého paktu, zajišťujícím všem právo na vzdělání, je nesčetným mladým lidem bráněno ve studiu jen pro jejich názory nebo dokonce pro názory jejich rodičů. Bezpočet občanů musí žít ve strachu, že kdyby se projevíli v souladu se svým přesvědčením, mohli by být buď sami nebo jejich děti zbaveni práva na vzdělání.

Uplatnění práva "vyhledávat, přijímat, rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem" i "prostřednictvím umní" (bod 2 čl. 19 prvního paktu) je stíháno nejen mimosoudně, ale i soudně, často pod rouškou kriminálního obvinění (jak o tom svědčí mimo jiné práv probíhající procesy s mladými hudebníky).

Svoboda veřejného projevu je potlačena centrálním řízením všech sdělovacích prostředků i publikačních a kulturních zařízení. Žádný politický, filozofický i vědecký názor nebo umělecký projev jen trochu se vymykající úzkému rámci oficiální ideologie či estetiky nemůže být zveřejněn; je znemožněna veřejná kritika krizových společenských jevů; je vyloučena možnost veřejné obrany proti nepravdivým a urážlivým nařčením oficiální propagandy (zákonná ochrana proti "útokům na čest a pověst", jednoznačně zaručovaná článkem 17 prvního paktu, v praxi neexistuje); lživá obvinění nelze vyvrátit a marný je každý pokus dosáhnout nápravy nebo opravy soudní cestou; v oblasti duchovní a kulturní tvorby je vyloučena otevřená diskuse.

Mnoho vědeckých a kulturních pracovníků i jiných občanů je diskriminováno jen proto, že před lety legálně zveřejňovali či otevřeně vyslovovali názory, které současná politická moc odsuzuje.

Svoboda náboženského vyznání, důrazně zajišťovaná článkem 18 prvního paktu, je systematicky omezována mocenskou svévolí; oklešťování činnosti duchovních, nad nimiž trvale visí hrozba odepření nebo ztráty státního souhlasu s výkonem jejich funkce; existenčním i jiným postihem osob, které své náboženské vyznání slovem i skutkem projevují; potlačováním výuky náboženství apod.

Nástrojem omezení a často i úplného potlačení řady občanských práv je systém faktického podřízení všech institucí a organizací ve státě politickým direktivám aparátu vládnoucí strany a rozhodnutím mocensky vlivných jednotlivců. Ústava ČSSR a ostatní zákony a právní normy neupravují ani obsah a formu, ani tvorbu a aplikaci takových rozhodnutí: jsou převážně zákulisní, často jen ústní, občanům vesměs neznámá a jimi nekontrolovatelná; jejich původci nezodpovídají nikomu než sami sobě a své vlastní hierarchii, přitom však rozhodujícím způsobem ovlivňují činnost zákonodárných i výkonných orgánů státní správy, justice, odborových, zájmových i všech ostatních společenských organizací, jiných politických stran, podniků, závodů, ústavů, úřadů, škol a dalších zařízení. Dostanou-li se organizace nebo občané při výkladu svých práv a povinností do rozporu s direktivou, nemohou se obrátit k nestranné instituci, protože žádná neexistuje. Tim vším jsou vážně omezena práva vyplývající z článků 22 a 21 prvního paktu (právo sdružovat se a zákaz jakéhokoli omezení jeho výkonu) i článku 25 (rovnost práva podílet se na vedení veřejných věcí a článku 26 (vyloučení diskriminace před zákonem). Tento stav také brání dělníkům a ostatním pracujícím zakládat bez jakéhokoliv omezení odborové a jiné organizace k ochraně svých hospodářských a sociálních zájmů a svobodně využívat práva na stávku (bod 1 čl. 8 druhého paktu).

Další občanská práva, včetně práva na nezasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence (článek 7 hlavy II.), jsou povážlivě narušována také tím, že ministerstvo vnitra nejružnějšími způsoby kontroluje život občanů, například budováním sítě informátorů z řad obyvatelstva (získávaných výzvami k „whistleblowingu“ neboli udavačství). Dochází ke kontrole soukromé pošty na sociálních sítích. Média jsou motivována ke spolupráci se státem. Tato činnost není regulována zákony, občan se proti ní nemůže nijak bránit.

Svévolně se postupuje i při udělování vstupních víz cizím státním příslušníkům, z nichž mnozí získávají status uprchlíka jen na základě deklarace, že jsou v mateřské zemi údajně pronásledováni.

Kromě nedodržování předpisů vůči vlastním občanům nerespektuje Evropská unie ani své závazky vůči jiným zemím. Ve článku 216 Smlouvy o fungování Evropské unie se EU hlásí k tomu, že jsou dohody uzavřené Unii (jako například smlouva o volném obchodu GATT94 podepsaná u Světové obchodní organizace) závazné pro orgány Unie i pro členské státy. Při rozchodu s Velkou Británií ovšem EU tento svůj závazek porušila, protože trvala na vytvoření nových obchodních překážek tam, kde dříve nebyly.

Evropská unie, ve které dnes žijeme, již není stejnou Evropskou unií, pro kterou se občané České republiky vyslovili ve všelidovém referendu. Ideály, na nichž Evropská unie vznikla, měly za cíl posílit svobodu a prosperitu a odstranit byrokratické bariery pro mezinárodní spolupráci; dnešní směřování Evropské unie však vede k oklešťování občanských svobod, cílenému ničení prosperity a zavádění stále nových byrokratických překážek vůči svobodnému podnikání.

Dobré vztahy se mohou tvořit k uzavezení dohody je oboustranná spokojenost. Souhlas s přijetím jakýchkoli závazků musí být informovaný. Neměla by mu tedy předcházet jednostranná kampaň, ale vyvážená diskuse.

Posledním pokusem o vytěsnění odborné diskuse nad závazným tématem je snaha vládnoucích elit potlačit navzdory převládající vůli lidu a závěrům ekonomických analýz přijetí společné evropské měny euro. Jako sebevědomý národ a sebevědomí občané deklarujeme, že naše měna musí být nástrojem dosažení prosperity. Prosperita nesmí být obětována za účelem získání jakékoliv nové měny.

Lze ovšem identifikovat i další závazné snahy o vyhýbání se seriózní veřejné diskusi nad dokumenty, jejichž podstata - drastické oslabením naší suverenity - je překryta falešnou rouškou veřejného blaha.

Některí občané na soustavné porušování demokratických principů upozorňují a dožadují se nápravy; jejich hlasy jsou však upozadovány, cenzurovány, anebo se stávají předmětem nejružnějšího očerňování.

Odpovědnost za dodržování občanských práv v zemi padá samozřejmě především na politickou a státní moc. Ale nejen na ni. Každý nese svůj díl odpovědnosti za obecné poměry, a tedy i za dodržování uzákoněných paktů, které k tomu ostatně zavazují nejen vlády, ale i všechny občany.

Pocit této spoluodpovědnosti nás přivedl k myšlence vytvořit CHARTU 24, jejíž vznik dnes veřejně oznamujeme.

CHARTA 24 je volné, neformální a otevřené provolání lidí různých přesvědčení, různé viry a různých profesí, které spojuje vůle jednotlivé i společně se zasazovat o respektování přirozených lidských práv v naší zemi i ve světě.

CHARTA 24 vyrůstá ze zázemí lidí, kteří sdílejí starost o osud ideálů, s nimiž spojili a spojují svůj život a práci.

CHARTA 24 není organizací, nemá stanovy, stálé orgány a organizačně podmíněné členství. Patří k ní každý, kdo souhlasí s její myšlenkou, šíří její text a podporuje ji.

CHARTA 24 není základnou k opoziční politické činnosti. Chce sloužit k prosperitě, hrdosti a sebevědomí našeho národa. Svým symbolickým jménem zdůrazňuje CHARTA 24, že vychází z textu CHARTY 77, který pozměňuje pouze mírně a pouze natolik, aby správně pojmenovával instituce a problémy existující 47 let po vzniku CHARTY 77; hlavní myšlenky textu CHARTY 77 - dodržování uzákoněných svobod - však zůstávají nedotčeny.

Signatáři a mluvčí CHARTY 24

Ing. Markéta Šichtařová
Ing. Tomáš Zítka
Mgr. Libor Vondráček

Nástrojem omezení a často i úplného potlačení řady občanských práv je systém faktického podřízení všech institucí a organizací ve státě politickým direktivám aparátu vládnoucí strany a rozhodnutím mocensky vlivných jednotlivců. Ústava ČSSR a ostatní zákony a právní normy neupravují ani obsah a formu, ani tvorbu a aplikaci takových rozhodnutí: jsou převážně zákulisní, často jen ústní, občanům vesměs neznámá a jimi nekontrolovatelná; jejich původci nezodpovídají nikomu než sami sobě a své vlastní hierarchii, přitom však rozhodujícím způsobem ovlivňují činnost zákonodárných i výkonných orgánů státní správy, justice, odborových, zájmových i všech ostatních společenských organizací, jiných politických stran, podniků, závodů, ústavů, úřadů, škol a dalších zařízení, přičemž jejich příkazy mají přednost i před zákonem. Dostanou-li se organizace nebo občané při výkladu svých práv a povinností do rozporu s direktivou, nemohou se obrátit k nestranné instituci, protože žádná neexistuje. Tim vším jsou vážně omezena práva vyplývající z článků 22 a 21 prvního paktu (právo sdružovat se a zákaz jakéhokoli omezení jeho výkonu) i článku 25 (rovnost práva podílet se na vedení veřejných věcí a článku 26 (vyloučení diskriminace před zákonem). Tento stav také brání dělníkům a ostatním pracujícím zakládat bez jakéhokoliv omezení odborové a jiné organizace k ochraně svých hospodářských a sociálních zájmů a svobodně využívat práva na stávku (bod 1 čl. 8 druhého paktu).

Další občanská práva, včetně výslovného zákazu "svévolného zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence" (čl. 17 prvního paktu), jsou povážlivě narušována také tím, že ministerstvo vnitra nejružnějšími způsoby kontroluje život občanů, například odposlechem telefonů a bytů, kontrolou pošty, osobním sledováním, domovními prohlídkami, budováním sítě informátorů z řad obyvatelstva (získávaných často nepřipustnými hrozbami nebo naopak sliby). Často přitom zasahuje do rozhodování zaměstnavatelů, inspičuje diskriminační akce úřadů a organizací, ovlivňuje justiční orgány a řídí i propagandistické kampaně sdělovacích prostředků. Tato činnost není regulována zákony, je tajná a občan se proti ní nemůže nijak bránit.

V případech politicky motivovaného trestního stíhání porušují vyšetřovací a justiční orgány práva obviněných a jejich obhajoby, zaručovaná článkem 14 prvního paktu i čl. 8 zákony. Ve věznicích se s takto odsouzenými lidmi zachází způsobem, který porušuje lidskou důstojnost vězňů, ohrožuje jejich zdraví a snaží se je morálně zlomit.

Obecně je porušován i bod 2 článku 12 prvního paktu, zaručující občanům právo svobodně opustit svou zemi; pod záminkou "ochrany národní bezpečnosti" (bod 3) je toto právo vázáno na různé nepřipustné podmínky. Svěvolně se postupuje i při udělování vstupních víz cizím státním příslušníkům, z nichž mnozí nemohou navštívit ČSSR například jen proto, že se pracovně i přátelsky stýkali s osobami u nás diskriminovanými.

Některí občané - ať soukromé, na pracovišti nebo veřejně (což je prakticky možné jen v zahraničních sdělovacích prostředcích) - na soustavné porušování lidských práv a demokratických svobod upozorňují a dožadují se v konkrétních případech nápravy; jejich hlasy však zůstávají většinou bez odezvy, anebo se stávají předmětem vyšetřování.

Odpovědnost za dodržování občanských práv v zemi padá samozřejmě především na politickou a státní moc. Ale nejen na ni. Každý nese svůj díl odpovědnosti za obecné poměry, a tedy i za dodržování uzákoněných paktů, které k tomu ostatně zavazují nejen vlády, ale i všechny občany.

Pocit této spoluodpovědnosti, vira ve smysl občanské angažovanosti a vůle k ní, i společná potřeba hledat její nový a účinnější výraz přivedly nás k myšlence vytvořit CHARTU 77, jejíž vznik dnes veřejně oznamujeme.

CHARTA 77 je volné, neformální a otevřené společenství lidí různých přesvědčení, různé viry a různých profesí, které spojuje vůle jednotlivé i společně se zasazovat o respektování občanských a lidských práv v naší zemi i ve světě. Těch práv, která člověku přiznávají oba uzákoněné mezinárodní paktů, Závěrečný akt helsinské konference, četné další mezinárodní dokumenty proti válkám, násilí a sociálnímu i duchovnímu útisku, a která souhrnně vyjadřuje Všeobecná deklarace lidských práv OSN.

CHARTA 77 vyrůstá ze zázemí solidarity a přátelství lidí, kteří sdílejí starost o osud ideálů, s nimiž spojili a spojují svůj život a práci.

CHARTA 77 není organizací, nemá stanovy, stálé orgány a organizačně podmíněné členství. Patří k ní každý, kdo souhlasí s její myšlenkou, účastní se její práce a podporuje ji.

CHARTA 77 není základnou k opoziční politické činnosti. Chce sloužit k obecnému zájmu jako mnohé podobné občanské iniciativy v různých zemích na Západ i na Východ. Nechce tedy vytýčovat vlastní program politických i společenských reforem či změn, ale vést v oblasti svého působení konstruktivní dialog s politickou a státní mocí, zejména tím, že bude upozorňovat na různé konkrétní případy porušování lidských a občanských práv, připravovat jejich dokumentaci, navrhnout řešení, předkládat různé obecnější návrhy směřující k prohlubování těchto práv a jejich záruk, působit jako prostředník v případných konfliktních situacích, které může bezprávně vyvolat, apod.

Svým symbolickým jménem zdůrazňuje CHARTA 77, že vzniká na prahu roku, který byl prohlášen rokem práv politických vězňů a v němž má bělehradská konference zkoumat plnění závazků z Helsink. Jako signatáři tohoto prohlášení pověřujeme prof. dr. Jana Patočku Dr. Sc., dr. h. c., Václava Havla a prof. dr. Jiřího Hájků Dr. Sc., úlohou mluvčích CHARTY 77. Tito mluvčí jí plnomocně zastupují jak před státními a jinými organizacemi, tak i před naší a světovou veřejností a svými podpisy zaručují autenticitu jejich dokumentů. V nás i v našich občanech, kteří se připojí, budou mít své spolupracovníky, kteří se s nimi zúčastní potřebných jednání, ujmou se dílčích úkolů a budou s nimi sdílet veškerou odpovědnost.

Věříme, že CHARTA 77 přispěje k tomu, aby v Československu všichni občané pracovali a žili jako svobodní lidé.

Signatáři a mluvčí CHARTY 77

prof. dr. Jana Patočka Dr. Sc., dr. h. c.
Václav Havel

